

Силабус
навчальної дисципліни
Психологія спілкування
2025-2026 навчальний рік

Освітньо-професійна програма: Психологія
Спеціальність 053 Психологія
Галузь знань: 05 Соціальні науки, інформація та журналістика
Рівень вищої освіти: перший

Викладач	Сапранкова Катерина Володимирівна
Посилання на сайт	Сапранкова Катерина Володимирівна - Університет
Контактний тел.	+380 63 981 43 58
Е-mail викладача:	kateryna.saprankova@gmail.com
Графік консультацій	Індивідуальний

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
5/150	20	18	112	Залік

Семестр: весняний

Мова навчання: українська

Ключові слова: спілкування, комунікація, вербальне/невербальне спілкування, міжособистісна взаємодія, конфлікт, емоційний інтелект, бар'єри спілкування.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Психологія спілкування» є:

- Засвоєння теоретичних засад психології спілкування, його структури, функцій та механізмів.
- Формування розуміння комунікативної, інтерактивної та перцептивної сторін спілкування.
- Аналіз психологічних особливостей та бар'єрів міжособистісної взаємодії.
- Опанування стратегій конструктивної поведінки в конфліктних ситуаціях.

- Розвиток емоційного інтелекту, емпатії та навичок саморегуляції у процесі комунікації.
- Вивчення вікових особливостей комунікації та специфіки спілкування в різних соціальних контекстах (сім'я, професійне середовище, кризові умови).
- Формування навичок розпізнавання маніпулятивних впливів та застосування способі психологічного захисту.
- Розвиток умінь ведення складних розмов та побудови конструктивного діалогу в умовах невизначеності.
- Сприяння формуванню культури професійного спілкування.

Компетентності та програмні результати навчання згідно з вимогами освітньо-професійної програми

№		Компетентності
1.	Фахові компетентності	<p>ФК 1. Здатність спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово.</p> <p>ФК 2. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, використовувати відкриті ресурси, інформаційно-комунікаційні та цифрові технології, оперувати ними в професійній діяльності.</p> <p>ФК 3. Здатність до інтеграції та реалізації предметних знань як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.</p> <p>ФК 5. Здатність до проєктування осередків навчання, виховання й розвитку здобувачів початкової освіти.</p> <p>ФК 6. Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій.</p> <p>ФК 7. Здатність до моделювання змісту відповідно до очікуваних результатів навчання, добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів у процесі вивчення освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.</p>

		<p>ФК 8. Здатність до збору, інтерпретації та застосування даних у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності до формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.</p> <p>ФК 9. Здатність до різних видів оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти на засадах компетентнісного підходу.</p> <p>ФК 10. Здатність до професійно-педагогічної діяльності в інклюзивному середовищі з різними категоріями дітей з особливими освітніми потребами.</p> <p>ФК 11. Здатність до здійснення профілактичних заходів щодо збереження життя та здоров'я учнів початкової школи, до надання їм домедичної допомоги, до протидії та попередження булінгу, різних проявів насильства.</p> <p>ФК 12. Здатність розуміти предмет і специфіку професійної діяльності практичного психолога в ЗЗСО, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях професійної діяльності.</p> <p>ФК 13. Здатність проводити психологічне обстеження та моніторинг змісту й умов індивідуального розвитку дитини, організувати й надавати психологічну допомогу (індивідуальну, групову).</p> <p>ФК 14. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну діяльність, усвідомлювати межі своєї компетентності та дотримуватися норм і принципів професійної етики.</p>
Програмні результати навчання (ПР) (за стандартом)		

ПРН 1. Організувати монологічну, діалогічну та полілогічну форми спілкування з молодшими школярами, іншими учасниками освітнього процесу, представниками громади, поважаючи права людини та суспільні цінності; формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

ПРН 2. Управляти складною професійною діяльністю та проєктами в умовах початкової школи, виробляти та ухвалювати рішення в непередбачуваних робочих та навчальних контекстах.

ПРН 3. Критично оцінювати достовірність та надійність інформаційних джерел, дотримуватися юридичних і етичних вимог щодо використання інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у перебігу педагогічної діяльності в початковій школі.

ПРН 4. Спілкуватися із професійних питань засобами державної та іноземної мов в усній та письмовій формах, застосовувати в освітньому процесі прийоми збагачення усного й писемного мовлення молодших школярів.

ПРН 5. Організувати освітній процес із використанням цифрових технологій та технологій дистанційного навчання молодших школярів, розвивати в учнів навички безпечного використання цифрових технологій та сервісів.

ПРН 6. Інтегрувати та використовувати академічні предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної) та трансформувати їх у різні форми.

ПРН 7. Планувати й здійснювати освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання.

ПРН 8. Організувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу початкової школи, використовувати практики самозбереження психічного здоров'я, усвідомленого емоційного реагування.

ПРН 9. Планувати та організувати освітній процес у початковій школі, позаурочні й позашкільні заняття та заходи, використовуючи різні організаційні форми навчання та типи занять, із дотриманням принципу науковості та вимог нормативних документів початкової школи.

ПРН 10. Використовувати в освітній практиці різні прийоми формуального, поточного і підсумкового оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти, прийоми диференційованого оцінювання дітей з особливими освітніми потребами.

ПРН 11. Збирати, інтерпретувати та застосовувати дані у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності.

ПРН 12. Застосовувати методи та прийоми навчання, інновації, міжпредметні зв'язки та інтегрувати зміст різних освітніх галузей в стандартних і нестандартних ситуаціях професійної діяльності в початковій школі, оцінювати результативність їх застосування.

ПРН 13. Організувати освітній простір з дотриманням принципів універсального дизайну, безпечно, проєктувати навчальні осередки у класі

спільно з молодшими школярами з урахуванням їхніх вікових особливостей, інтересів і потреб, забезпечувати дотримання вимог безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни, створювати психологічно комфортні умови освітнього процесу.

ПРН 14. Забезпечувати індивідуальний і диференційований розвиток здобувачів початкової освіти з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей.

ПРН 15. Здійснювати профілактичні заходи щодо збереження життя та фізичного й психічного здоров'я здобувачів початкової освіти, надавати їм домедичну допомогу (за потреби), планувати та реалізовувати заходи щодо попередження і протидії булінгу та різних проявів насильства чи будь-якої з форм дискримінації серед учнів початкової школи й інших учасників освітнього процесу.

ПРН 16. Використовувати основні техніки спілкування з дорослими людьми, різні форми та засоби комунікації з батьками, колегами, іншими фахівцями з метою підтримки здобувачів у освітньому процесі початкової школи, керувати педагогічним і професійним розвитком осіб та груп.

ПРН 17. Знати факти, розуміти закономірності та механізми виникнення, розвитку й прояву психічних явищ та феноменів у контексті вирішення професійних завдань.

ПРН 18. Уміти проводити психологічне обстеження та моніторинг змісту й умов індивідуального розвитку дитини; організовувати та надавати психологічну допомогу особам, які потребують психокорекційного втручання.

ПРН 19. Уміти організовувати та проводити просвітницько-профілактичну роботу з підвищення психологічної культури учасників освітнього процесу в ЗЗСО; попереджувати відхилення в психічному розвитку та поведінці особистості.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТА ПСИХОЛОГІЧНІ МЕХАНІЗМИ СПІЛКУВАННЯ

Тема 1. Теоретичні аспекти процесу спілкування.

Поняття спілкування як наукової категорії, його відмінність від комунікації. Трикомпонентна структура спілкування (комунікація, інтеракція, перцепція). Основні функції спілкування (прагматична, самовираження, соціалізуюча, пізнавальна, емотивна, регулятивна, екзистенційна). Класифікація видів спілкування (за змістом, метою, засобами, формою та характером). Характеристика вербальних засобів спілкування (мова, мовлення, мовленнєва діяльність, техніки ефективної комунікації). Характеристика невербальних засобів спілкування (кінесика, міміка, проксемика, візуальний контакт, паралінгвістика). Поняття конгруентності як узгодженості внутрішнього стану та зовнішнього вираження.

Тема 2. Психологічні особливості та бар'єри спілкування.

Поняття комунікативної компетентності, її структура (когнітивний, емоційний, поведінковий компоненти) та рівні розвитку. Психологічні механізми сприйняття та розуміння в спілкуванні (ідентифікація, емпатія, рефлексія, атракція, децентрація). Ефекти міжособистісного сприйняття, що спотворюють розуміння (ефект ореолу, первинності, новизни, проєкції, стереотипізації, ефект Пігмаліона). Каузальна атрибуція як механізм пояснення поведінки, фундаментальна помилка атрибуції. Класифікація та характеристика бар'єрів спілкування (соціально-культурні, психологічні, комунікативні, бар'єри стосунків). Стратегії подолання комунікативних бар'єрів та розвитку комунікативної гнучкості.

Тема 3. Психологія конфлікту та стратегії конструктивної поведінки.

Конфлікт як соціально-психологічне явище, його об'єктивні та суб'єктивні причини, конструктивні й деструктивні функції. Види конфліктів (внутрішньоособистісний, міжособистісний, особистість—група, міжгруповий; ціннісні, ресурсні, статусні, емоційні). Структура конфлікту (об'єктивні та суб'єктивні елементи: учасники, предмет, об'єкт, образ ситуації, мотиви, цілі). Динаміка конфлікту (латентна стадія, інцидент, ескалація, кульмінація, завершення). Поняття конфліктогенів та закономірності ескалації. Стратегії поведінки в конфлікті за моделлю К. Томаса (суперництво, пристосування, уникнення, компроміс, співпраця). Умови та етапи конструктивного вирішення конфліктів, комунікативні техніки (активне слухання, "Я-висловлювання"). Специфіка конфліктів у різних сферах (сімейні, професійні, освітні, міжкультурні).

Тема 4. Емоційний інтелект у спілкуванні.

Поняття емоційного інтелекту (ЕІ) як здатності розпізнавати, розуміти та регулювати власні емоції й емоції інших людей. Актуальність ЕІ в

сучасній комунікації, подолання "емоційної глухоти" та типових комунікаційних труднощів. Основні моделі ЕІ: модель здібностей (П. Саловей, Дж. Майєр) з її чотирма ієрархічними гілками (сприйняття, використання, розуміння, управління емоціями) та змішана модель (Д. Гоулман) з п'ятьма компонентами (самосвідомість, саморегуляція, мотивація, емпатія, соціальні навички). Структура ЕІ в комунікації: самоусвідомлення (розуміння власних емоцій та тригерів), саморегуляція (контроль імпульсів, техніка паузи), емпатія (когнітивна та емоційна, відмінність від симпатії), соціальні навички (активне слухання, асертивність, невербальна чутливість). Роль ЕІ у виникненні, ескалації та конструктивному вирішенні конфліктів. Значення ЕІ в професійній діяльності (педагогіка, психологічне консультування, командна робота) та його роль у запобіганні емоційному вигоранню. Практичні методи розвитку ЕІ: емоційний щоденник, техніка "назви емоцію", рефлексивні питання, тренування емпатійного слухання, майндфулнес. Критичний погляд на концепцію ЕІ: проблеми об'єктивного вимірювання, дискусія про його статус як окремого виду інтелекту, ризику маніпулятивного використання емпатії.

Тема 5. Вікові особливості комунікації.

Комунікація як вища психічна функція, що розвивається в онтогенезі. Основні фактори вікової трансформації спілкування: біологічна зрілість, розвиток мовлення, соціальний досвід, рівень саморегуляції. Теоретичні основи (Л. Виготський, Ж. Піаже, Е. Еріксон). Специфіка комунікації на різних вікових етапах: немовлячий вік (емоційне спілкування, базова довіра); раннє дитинство (егоцентричне мовлення, імітація); дошкільний вік (розвиток діалогічності, гра, емпатія); молодший шкільний вік (комунікація як засіб навчання, довільність, групова приналежність); підлітковий вік (спілкування як самоствердження, емоційна нестабільність, роль групи однолітків, цифрова комунікація); юність і рання дорослість (інтимна комунікація, професійна комунікація, асертивність, розвиток емоційного інтелекту); зрілість (комунікація як інструмент відповідальності, комунікативна гнучкість); похилий вік (когнітивні зміни, соціальна ізоляція, потреба в підтримці, повага як ключовий принцип). Міжпоколіннева комунікація: теорія поколінь (бумери, міленіали, Z, Альфа), типові конфлікти через різні цінності та темпи життя, стратегії подолання (активне слухання, валідація, пошук спільних сенсів).

Змістовий модуль 2. ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ТА СКЛАДНІ ФОРМИ КОМУНІКАЦІЇ

Тема 6. Спілкування в сім'ї та міжособистісних стосунках.

Сім'я як відкрита соціально-психологічна система, її підсистеми (подружжя, батьківська, дитяча) та функції комунікації (емоційна, регулятивна, соціалізація, підтримувальна). Поняття меж, диференціації "Я" та балансу близькості й автономії. Теоретичні моделі: теорія соціального проникнення (саморозкриття, ширина і глибина комунікації); теорія

прив'язаності у дорослих стосунках (безпечний, тривожний, уникаючий, дезорганізований типи); трансакційний аналіз (его-стани "Батько", "Дорослий", "Дитина", комплементарні та перехресні трансакції, сімейні сценарії). Подружнє спілкування: партнерський та домінантний стилі, причини конфліктів, стратегії поведінки, деструктивні патерни ("чотири вершини Апокаліпсису" Дж. Готмана). Батьківсько-дитяча комунікація: стилі батьківства (авторитарний, ліберальний, байдужий, авторитетний), вікові особливості спілкування з дітьми. Емоційний інтелект у сімейній взаємодії (емоційна регуляція, емпатія, емоційна зрілість). Деструктивні комунікативні патерни (подвійні послання, газлайтинг, маніпуляція провиною, пасивна агресія, ригідність ролей, невисловлені очікування, міжпоколінна передача травм). Комунікація в умовах стресу та криз життєвого циклу сім'ї (народження дитини, підлітковий вік, "порожнє гніздо", розлучення, втрата). Інтимність та довіра як основа психологічної безпеки (когнітивна, емоційна, поведінкова, ціннісна близькість). Сучасні виклики сімейної комунікації (цифрові технології, техноференція, соціальні мережі, дистанційні стосунки, трансформація гендерних ролей, нові моделі партнерства).

Тема 7. Феноменологія міжособистісного простору.

Міжособистісний простір як фундаментальний компонент комунікації, його роль у формуванні соціальних контактів, довіри та регуляції стосунків. Феноменологічний підхід: простір як тілесно пережитий досвід (М. Мерло-Понті) та діалогічна структура зустрічі "Я — Ти" (М. Бубер). Розмежування понять "міжособистісний простір", "особистий простір", "психологічний простір". Проксеміка Е. Голла: зони дистанції (інтимна, особиста, соціальна, публічна). Простір як маркер соціального статусу, влади та групової динаміки. Фізичні та психологічні межі у спілкуванні, їхнє формування в дитинстві та зв'язок із довірою. Нейропсихологічні механізми: роль мигдалеподібного тіла, симпатичної нервової системи, тілесні реакції на вторгнення. Порушення особистого простору (надмірне зближення, відчуження, ігнорування), їхні психологічні та психосоматичні наслідки, зв'язок із травматизацією (гіпервігільантність, уникнення близькості). Специфіка простору в цифровій комунікації (Zoom-дистанція, вторгнення через месенджери, онлайн-присутність, гоустінг). Методи вивчення простору (спостереження, лабораторні симуляції, психофізіологічні реакції, опитувальники). Практичні аспекти: визначення комфортної дистанції, читання невербальних сигналів, техніки встановлення та захисту психологічних кордонів. Просторова компетентність психолога: організація терапевтичного простору, регулювання дистанції, профілактика порушень меж.

Тема 8. Маніпуляції та захист від них.

Маніпуляція як форма прихованого психологічного впливу з односторонньою вигодою. Наукові підходи: соціально-психологічний (принципи впливу Р. Чалдіні), психодинамічний (несвідомі сценарії), трансакційний аналіз (психологічні ігри, трикутник Карпмана),

екзистенційний (уникнення автентичності). Структура маніпуляції: маніпулятор, об'єкт, мішень впливу, прихований намір, інструмент. Ключові характеристики: прихованість, апеляція до емоцій, асиметрія влади, інструменталізація іншого, ілюзія добровільності. Механізм дії: тригер → емоція → звуження свідомості → зниження критичності → рішення на користь маніпулятора. Класифікація: за рівнем усвідомлення (свідомі, напівсвідомі, несвідомі); за типом впливу (емоційні, когнітивні, поведінкові). Маніпуляція і влада: приховані форми домінування (патерналізм, псевдотурбота, контроль через залежність). Чинники вразливості: особистісні, когнітивні, соціокультурні. Газлайтинг як систематичне заперечення реальності жертви, підрив довіри до власної пам'яті, руйнування автономії. Психологічний захист: усвідомлення (метапозиція), асертивність, критичне мислення, психологічні межі (право казати "ні", розмежування відповідальності). Етичний вимір: проблема "благої маніпуляції", професійна відповідальність психолога, маніпуляція як стратегія виживання при травмі.

Тема 9. Спілкування в умовах невизначеності та кризи.

Невизначеність як психологічна категорія: об'єктивна та суб'єктивна, толерантність/інтолерантність до невизначеності, невизначеність як тригер тривоги. Типологія невизначеності: інформаційна, інтерпретаційна, прогностична, екзистенційна. Кризова ситуація як комунікативний контекст (війна, пандемія, організаційна криза), зміна соціальної динаміки. Нейропсихологічні механізми реагування: активація системи загрози (мигдалина, кортизол), звуження когнітивного поля, дихотомізація мислення, фрагментація пам'яті (гіпокамп). Концепція "вікна толерантності", полівагальна теорія (нейроцепція, вентральний вагус, співрегуляція). Зміни комунікації під впливом стресу: когнітивні спрощення, емоційна інтенсифікація (поляризація, агресія як регуляція тривоги, емоційне зараження). Комунікативні деформації: чутки, конспірологія, радикалізація мовлення, зростання конфліктності. Мовні маркери стресу (абсолютні узагальнення, катастрофізація, персоналізація, дихотомічні формули, скорочення синтаксису, імперативність). Соціально-психологічні ефекти: поляризація "свій-чужий", посилення групової ідентичності, напруга між згуртуванням і фрагментацією. Комунікація без готових відповідей: межі експертності, ілюзія контролю, небезпека псевдовизначеності. Принципи чесної комунікації: прозорість, визнання обмежень, регуляція очікувань. Психологічна безпека в діалозі: витримування тривоги, контейнерування афекту, нормалізація реакцій. Інформаційна гігієна: інформаційне перевантаження, когнітивна втома, думскролінг, механізми впливу медіа (маніпуляція, емоційні тригери, алгоритмічні "бульбашки"), принципи дозування, перевірки джерел, обмеження контенту. Вторинна травматизація, професійні ризики психолога. Соціальна підтримка: емоційна, інструментальна, інформаційна; буферна гіпотеза. Комунікація з людьми в гострому стресі: простота, конкретність, повторюваність, передбачуваність. Межі допомоги: псевдорятівництво, емоційне вигорання, професійна дистанція. Організаційна комунікація в кризі: лідерство (прозорість,

регулярність, ритуали), чутки, втрата довіри, горизонтальні зв'язки. Фази кризи: шок, мобілізація, виснаження, адаптація — специфіка комунікації в кожній фазі. Етичні аспекти: межі допустимого впливу, маніпуляція страхом, відповідальність психолога в публічній комунікації. Трансформаційний потенціал кризи: посттравматичне зростання (ПТЗ) у взаємодії, смислотворення, роль наративу, мова як структурування досвіду, поглиблення автентичності, формування нових смислів і солідарності.

Тема 10. Психологія складних розмов.

Складна розмова як комунікативний акт із високим рівнем психологічного ризику, емоційною насиченістю та невизначеністю результату. Критерії складності: емоційна напруга, високі ставки, загроза самооцінці чи стосункам. Типологія складних розмов: емоційно-болючі (втрата, горе), етичні (вибачення, порушення норм), оціночні (критика, зворотний зв'язок), межові (відмова, встановлення правил), інституційні (рольові, протокольні). Психологічні механізми уникання (заперечення, раціоналізація, проєкція) та його довгострокові наслідки (ерозія стосунків, накопичення напруги). Нейропсихологічні механізми: активація мигдалини, реакція "бий/тікай/завмри", зниження когнітивної гнучкості, "зрив" префронтальної кори. Емоційна регуляція: первинні та вторинні емоції, афективне зараження, менталізація. Когнітивні викривлення у складних розмовах (катастрофізація, чорно-біле мислення, персоналізація). Розмови про втрату: втрата як криза ідентичності, види втрат (реальна, символічна, амбівалентна), стадії горювання (Кюблер-Росс), комунікативні ризики (знецінення, токсична позитивність, поспішна раціоналізація). Повідомлення поганих новин: ефект раптовості, захисне заперечення, звуження сприйняття; етичний вимір (баланс правди та турботи); професійні контексти (медичний, освітній, організаційний, кризовий). Розмови про помилки: помилка як загроза самооцінці, сором і провина (різниця), культура відповідальності, психологічна безпека (Е. Едмондсон). Зворотний зв'язок: деструктивна та конструктивна критика, моделі SBI та NVC, лінгвістичні маркери. Вибачення: структура автентичного вибачення (визнання факту, емпатія, відповідальність, намір змінити поведінку); псевдовибачення ("мені шкода, що ти образився", умовні вибачення); психологія прощення (звільнення від образу, відмінність від примирення). Межі та відмови: типи психологічних кордонів (фізичні, емоційні, когнітивні), диференціація "Я"; труднощі сказати "ні" (страх відкидання, страх конфлікту, потреба в схваленні); асертивність як здоровий спосіб встановлення меж. Динаміка влади: статусна нерівність у стосунках (керівник-підлеглий, викладач-студент, батьки-діти); внутрішня цензура, вплив авторитету (Мілгрем); етичні ризики зловживання владою (приниження, маніпуляція, замовчування проблем). Трансформаційний потенціал складних розмов: ризики руйнування (ескалація конфлікту, втрата довіри) та можливості зростання (поглиблення близькості, переосмислення ролей, розвиток емоційного інтелекту, формування культури відкритого діалогу).

Методи навчання: розповідь, бесіда, дискусія, робота в парах, захист проєктів, рольова гра, робота з кейсами.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Списування під час підсумкового контролю знань заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань під час заняття.

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, заява) навчання може відбуватися на платформі Moodle за погодженням із викладачем.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: Вивчення курсу передбачає використання ТЗН (мультимедійний проєктор, екран, ноутбук тощо), офіційних каналів зв'язку (Viber, Google, Zoom, Skype, електронна пошта тощо) та освітніх платформ (MOODLE та ін.).

Система оцінювання та вимоги

Оцінювання результатів навчання з дисципліни здійснюється за двома основними напрямками: оцінюється активність здобувача вищої освіти на практичних заняттях, що передбачає змістовну участь у обговоренні теоретичних питань, аргументованість власних суджень, здатність вести наукову дискусію та реагувати на думки колег; враховується якість виконання завдань самостійної роботи, яка демонструє глибину опрацювання матеріалу, вміння аналізувати, узагальнювати та застосовувати знання у нестандартних ситуаціях. Практичні заняття організовано в активній, інтерактивній формі, що дозволяє максимально наблизити навчальний процес до реальних умов професійної діяльності. У межах цих занять широко застосовуються такі методи, як проведення наукових дискусій, моделювання виробничих і професійних ситуацій, вирішення психологічних задач різного рівня складності, аналіз конкретних кейсів та рольові ігри. Підхід спрямований на систематичну перевірку не лише рівня розуміння та засвоєння теоретичного матеріалу, але й здатності здобувачів гнучко використовувати набуті знання для розв'язання практичних завдань, що виникають у реальному професійному середовищі. Особлива увага приділяється формуванню навичок самостійного мислення, прийняття

обґрунтованих рішень та рефлексії власної діяльності, що є необхідними компонентами підготовки кваліфікованого фахівця.

Рейтингові бали за виконання різних видів навчальних завдань

1. Відповідь та активність на практичному занятті - до 10 балів.

6 балів - систематичні та глибокі знання програмового матеріалу з теми; послідовне, логічне та повне розкриття змісту питань; вільне володіння термінологією; наведення прикладів; правильні відповіді на додаткові питання; правильне виконання всіх запропонованих практичних завдань; висвітлювання додаткової наукової інформації (виступи, реферати, презентації).

5 балів - систематичні та глибокі знання програмового матеріалу з теми; послідовне, логічне та повне розкриття змісту питань; вільне володіння термінологією; наведення прикладів; правильні відповіді на додаткові питання.

4 бали – знання програмового матеріалу з теми, розкриття змісту питань не в повному обсязі, володіння термінологією, несуттєві помилки при відповідях на додаткові питання, виконання всіх запропонованих практичних завдань з окремими помилками.

3 бали - прогалини у знаннях програмового матеріалу з теми, помилки у розкритті змісту питань, труднощі у розкритті змісту основних понять теми, незначна активність при обговоренні теоретичних питань теми та виконанні практичних завдань.

2 бали – прогалини у знаннях програмового матеріалу з теми, нездатність самостійно розкрити зміст питань та основні поняття теми, помилки при відповідях на питання, незначна активність на практичному занятті.

1 бал – суттєві прогалини у знаннях програмового матеріалу з теми; нездатність самостійно розкрити зміст питань, основні поняття теми, дати відповіді на додаткові питання; відсутня активність на практичному занятті.

2. Виконання самостійної роботи - до 5 балів.

4 бали – сучасне розуміння проблеми, послідовне, логічне та повне виконання завдань самостійної роботи, творчий підхід до їх виконання, аргументовані висновки, використання додаткової наукової інформації.

3 бали – розуміння проблемної теми, послідовне та логічне виконання завдань самостійної роботи, аргументовані висновки.

2 бали - виконання завдань самостійної роботи не в повному обсязі, з окремими суттєвими помилками, наявність окремих висновків.

1 бал – виконання завдань самостійної роботи не в повному обсязі, з суттєвими помилками, відсутність висновків.

Примітка. У разі отримання здобувачами неформальної (тренінги, майстер-класи, семінари, вебінари та ін.) та інформальної освіти (відеолекції, медіа-консультації, читання спеціалізованої літератури та ін.), її результати

зараховуються згідно з темами, передбаченими програмою, при наявності відповідного документа (сертифіката).

Система оцінювання

Оцінка за університетською шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Список рекомендованих джерел

Основні

1. Атаманчук Н. М. Етика і психологія ділового спілкування : Конспект лекцій. Навчальний посібник для студентів денної та заочної форм підготовки освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр, магістр. Полтава : НУ «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», 2021. 130 с.
2. Бочелюк В. Й. Психологія спілкування : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 368 с.
3. Горенко М. В. Психологія спілкування : навч. посіб. Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. Умань : Візаві, 2024. 109 с.
4. Філоненко М. М. Психологія спілкування : підруч. для вищ. навч. закл. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 240 с.
5. Воляннюк Н. Ю., Ложкін Г. В., Винославська О. В. та ін. Соціальна психологія : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 254 с.
6. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія : підручник. 2-ге вид., доповн. Київ : Академвидав, 2019. 448 с.
7. Савчин М. В. Загальна психологія : підручник. 3-тє вид., перероб. і доповн. Київ : Академвидав, 2020. 488 с.
8. Кацавець Р. С. Психологія у професійному спілкуванні. Навч. посіб. Київ : Алерта, 2025. 120 с.
9. Моргай Л. А. Соціально-психологічні аспекти спілкування в професійній діяльності : навч. посіб. Умань : Візаві, 2021. 179 с.

10. Röhner J., Schütz A. Psychology of Communication. Cham : Springer, 2023. Springer Series in Social Psychology.
11. Griffin E., Ledbetter A., Sparks G. A First Look at Communication Theory. 11th ed. New York : McGraw-Hill Education, 2022.

Додаткові

1. Зливков В. Л., Лукомська С. О. Психологія спілкування педагога: інтегративний підхід : навч. посіб. 2-ге вид., розшир. та доповн. Київ, Ніжин : Видавець ПП Лисенко М. М., 2018. 353 с.
2. Максименко С. Д. Психологія особистості : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2016. 296 с.
3. Москаленко В. В. Соціальна психологія : підручник. 2-ге вид., доповн. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 688 с.
4. Карамушка Л. М. Психологія управління : навч. посіб. Київ : Каравела, 2020. 400 с.
5. Tannen D. You Just Don't Understand: Women and Men in Conversation. Updated ed. New York : Ballantine Books, 2017.
6. Berger C. R. Interpersonal Communication: Theoretical Perspectives, Future Prospects // Journal of Communication. 2018. Vol. 68(1).
7. Littlejohn S. W., Foss K. A., Oetzel J. G. Theories of Human Communication. 12th ed. Long Grove, IL : Waveland Press, 2021.
8. O'Boyle N. Communication Theory for Humans: Communicators in a Mediated World. Cham : Springer, 2022.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека БДПУ: Бібліотека БДПУ – Бібліотека Бердянського державного педагогічного університету
2. Національна бібліотека України ім. Я. Мудрого: Електронна бібліотека "Культура України"
3. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського: Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
4. Електронна бібліотека «УКРАЇНКА» : УКРАЇНКА (Е-БІБЛІОТЕКА) | ResearchUA
5. Запорізька обласна універсальна наукова бібліотека: Запорізька обласна універсальна наукова бібліотека
6. Електронні підручники «TextBook»: Категорія - Психологія | TextBook - Онлайн бібліотека наукових підручників